

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 218-1873)

Originalt emne

Jernbanevæsen

Jernbanevæsen/Anlæg af ny Baner

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 2. oktober 1873](#)
- 2) [Byrådsmødet den 6. november 1873](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 2. oktober 1873 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 218-1873)

Fra det foreløbige Udvalg for Tilvejebringelsen af et Jernbaneanlæg fra Aarhus til Thorsager var modtaget følgende Skrivelse til Byraadet, hvori dette opfordres til at tage Sagen i sin Haand:

"Til

Byraadet i Aarhus.

Som det ærede Byraad bekendt, afholdtes der den 15de April d. A. et Møde i Ry Løgten, i hvilket Byraadet var repræsenteret ved Delegerede, for at forhandle Spørgsmaalet om en Forandring af Planen for den projekterede Randers-Grenaa Jernbane.

I dette talrigt besøgte Møde, i Hvilket, foruden Repræsentanter for Aarhus Byraad og for Aarhus og Randers Handelsforeninger, et meget stort Antal Sogneraad i den interesserede Egn samt et stort Antal privat indbudne Mænd vare tilstede, vedtoges det næsten med

Enstemmighed:

istedetfor "At søge en Tilslutning af Grenaa-Banen ved en Mellemstation imellem Langaa og Aarhus", at arbejde hen til:

"at der bygges en Jernbane fra Grenaa til Thorsager eller et Punkt i Nærheden deraf, og derfra resp. til Randers og til Aarhus".

En saadan Bane erkjendtes at være den, der bedst og fyldigt tilfredsstillende de repræsenterede Egenes og den hele østlige Halvøs Interesser, Behov og Krav paa en hensigtsmæssig og naturlig Tilslutning til Statsbanen, der satte saavel Person- som Godstrafiken fra dette betydelige Opland i Stand til at bevæge sig saavel mod Nord som mod Syd uden lange Omveje. Til videre fremme af denne Sag besluttedes det at nedsætte et Udvalg af 7 Medlemmer, hvortil valgtes undertegnede Mænd.

Dette Udvalg mødte den 24de April i Kjøbenhavn og henvendte sig der dels til Indenrigsministeren og Finansministeren, dels til Folketingets udvalg for den forelagte Jernbanelov, og dels endelig til forskellige Rigsdagsmænd.

Da det viste sig, at der paa Sagens daværende Standpunkt ikke var nogensonhelst Shance for at faa Linien Thorsager-Aarhus optaget i Loven, besluttede Udvalget sig til at overgive saavel Indenrigsministeren som Folketingsudvalget er Andragende, der gik ud paa "ved dertil sigtende Ændringer at bevirke en saadan Forandring i det foreliggende Lovudkast § 1 b, at en Tilslutning ved Thorsager eller et Punkt i sammes Nærhed derved blev mulig".

I den under 23de Maj d. A. udgaaede Lov om meddelelse af Koncession paa Anlæg og Benyttelse af forskellige Sidebaner til de jydsk-fynske Statsbaner er der, i Overensstemmelse med det i dette Andragende udtalte Ønske, i § 4 optaget den Bestemmelse:

"at Koncessionshaveren er forpligtiget til, naar Sidebaner ønskes satte i forbindelse med Banen, at underkaste sig de Betingelser for gjensidig Tilslutning og Drift, som Indenrigsministeren i Mangel af mindelig Overenskomst mellem de Vedkommende bestemmer .

Endvidere henledes Opmærksomheden paa, at samme Lov i sin § 7 har optaget den Bestemmelse:

"at naar nogen af de i nærværende Lov omhandlede Baner er anlagt, kan Inderigsministeren tillade, at dens Drift paa Begjæring af det paagjældende Selskab overtages af Staten i Forbindelse med Driften af dennes Baner paa Betingelser, som billiges ved Finantsloven";

en bestemmelse, der mulig særlig maatte kunne finde Anvendelse ved en Bane Thorsager-Aarhus.

Efter derom tagen Bestemmelse har Udvalget nu i Løbet af Sommeren ved Hr. Ingeniør Obel ladet foretage foreløbige Undersøgelser i Marken af Terrænet mellem Aarhus og Thorsager eller eventuelt et andet Tilknytningspunkt til Randers- Grenaa Banen og et Rivellement af forskellige linier, navnlig en østligere og en vestligere Opgang over Højdedraget nord for Aarhus.

Begge Linier følges fra Aarhus ned om Ris-Skov, Sindsygehospitalet og Vejlbj Bakker. nedenfor Eg-Aaen dele Linierne sig, og den østlige gaar derfra tæt østen for Lystrup, forbi Kankbølle, Skjødstrup, langs med Grenaa Schausse forbi Ny Løgten. indtil den ved Rosenholm Hestehave østen for Segalt svinger ind i Landet om ad Gl. Hadsten Kro, forbi Kraiberg og Sophie-Amaliegaard indtil Estrupgaarde, hvor da Linierne falde sammen.

Den vestre linie gaar derimod vest om Lystrup, forbi Hjortshøjlund, Grotterup, Haarup, om ved Linaa og Sophie-Amaliegaard til Estrupgaarde.

Med Hensyn til Valget mellem disse Linier bemærkes blot, at den østre Arm vel er c. 3000 Alen længere end den vestre, men at til Gjængjæld Stigningsforholdene ere langt gunstigere, idet Opstigningen kan ske ved Stigninger paa 1:150, istedetfor 1:100 paa den vestre, hvorhos det højeste Punkt paa den østre Arm kun bliver c. 180 Fod over Havet, medens det paa den vestre Arm ligger c. 260 Fod over Havet; hvorimod Udvalget paa Sagens nuværende Standpunkt ikke drister sig til at stille noget bestemt forslag i saa Henseende.

Fra Estrupgaarde svinger Linien tæt vesten om Karlby mellem denne og Krogsbæk over Aadalen nord om Termestrup mellem Skafføgaard og Daugstrup, en lille Fjerdingsvej nord om Thorsager til Ryom, som det naturligste Foreningspunkt med den nu approberede Randers-Grenaa Bane.

Banens Længde vil herefter blive ad den østre Linie c. 5½ Mil, og ad den vestre Linie c. 5 1/4 Mil.

Som Stationspunkter har man tænkt sig: Daugstrup Karlby Sophie-Amaliegaard, og derfra:

a) ad den østre Arm: Ry Løgten og Skjæring Aa;

b) ad den vestre: Haarup og Elsted.

Endelig har man tænkt sig en Holdeplads nedenfor Ris Skov og en Endestation tæt udenfor Meilgades Port med Forbindelsesspor ad Kystvejen til Havnesporet for gennemgaaende Gods og Reisende.

Foruden disse 2 saaledes beskrevne Linier er der endvidere undersøgt en omtrent midt imellem begge løbende Linie, som vel er $\frac{3}{14}$ Mil kortere end den vestre, men til Gjengjæld har en noget længere Opstigning af 1:100. - Som stationspunkter ved denne Midtlinie har man tænkt sig Elsted og Balle, hvorimod stationen ved Sophie-Amaliegaard vilde bortfalde. Ad denne Linie vilde Banens Længde blive c. $5 \frac{1}{16}$ Mil.

De saaledes beskrevne Linier findes angivne paa det hermed følgende Kort.

Som bekendt, er Randers-Grenaa Banen i den seneste Tid rykket et stort skridt til Virkeliggjørelse, idet der, foruden Statens Tilskud, efter Lov af 23de Marts 1873, 40,000 Rd. pr Mil, og foruden de af Randers Amt, Randers og Grenaa Byer i forening tegnede Bidrag i Klasse c. 10,000 Rd. pr. Mil, er af de paagjældende Egenes Kommuner og Beboere tegnet under Klasse b. mer end 25,000 Rd. pr. Mil, saa at der kun staar at sikre det som Preference-Aktier foreslaaede Beløb 110,000 Rd. pr. Mil og at søge Entreprenører for Arbejdet, og selskabet har nu dannet sig og valgt Bestyrelse.

Da der nu saaledes er en høj Grad af Sansynlighed for, at denne Bane kommer til Udførelse, er det paa Tiden, at der arbejdes hen til en Tilslutningsbane til Aarhus.

Ligesom Udvalget har den Overbevisning, at den her omhandlede Banestrækning er af overordentlig stor Betydning for det store, frugtbare og stærkt befolkede Distrikt, der er beliggende mellem Aarhus og Randers Fjord, og hvis Centrum ikke vil da nogen Nytte af Randers-Grenaa Banen, saaledes antages det som givet, at den vil øve en betydelig Tiltrækning ogsaa paa den hele østlige Halvø og føre en betydelig Del af Trafiken derfra til Aarhus.

Paa samme Tid altsaa som Banen vil være af overordentlig stor Betydning for Aarhus By og for et stort Distrikt, paa samme Tid tør det antages, at den vil kunne arbejdes op til at blive en rentabel Sidebane.

Udvalget betvivler ikke, at denne dets Opfattelse deles af det ærede Byraad, og at dette omfatter denne Sag med den samme Varme, som foranledigede Raadet til strax fra første Begyndelse af at skjænke den sin Deltagelse.

Da nu det nuværende Udvalg formener, at det ikke hviler paa et saadant Grundlag eller er sammensat paa en saadan Maade, at det har Kompetance eller Evne til at foretage de yderligere nødvendige Skridt til Fremme af denne, navnlig for Aarhus By og for den paagjældende Egn saa vigtige Sag, staar der for Udvalget kun tilbage at søge bevirket, at denne nu overgaar til de Avtoriteter og Foreninger, der repræsenterer de Egne, hvis Interesser ere knyttede dertil; og da Udvalget endvidere formener, at Tilslutning og Samvirken bedst opnaas, naar Initiativet dertil udgaar fra en Avtoritet af større Betydning, tillader udvalget sig ved denne Henvendelse at foreslaa:

"at Aarhus Byraad nu vil tage Sagen om en Jernbane Aarhus-Thorsager med Tilslutning til Randers-Grenaa Banen i sin Haand og ved Henvendelse til og Samvirken med de lokale Avtoriteter og Foreninger, som det finder rigtigt at inddragende i Sagen, bevirke Nedsættelsen af et Fælles-Udvalg, som med den Bemyndigelse, en saadan Sammensætning giver, kan arbejde videre til Sagens Fremme og gjøre Forslag til dens Udførelse."

Som de Faktorer, hos hvilke vi have tændt det rigtigt at søge Samvirken, skulle vi tillade os at nævne:

Randers Amdtsraad,

Aarhus Amtstaaad,

Aarhus Handelsforening og Haandværkerforeningen, Aarhus Landboforening,

Landboforeningen ved Kalø Vig,

og de vedkommende Sogneraad, nemlig:

a) I Randers Amt:

Hvilsager og Lihme, Skjærring, Krogsbæk og Mygind, Søby og Skader, Voldum, Halling, Mejlbj og Todberg, Hjortshøj og Egaa, Skjødstrup, Hornslet, Mørke, Thorsager og Bregnet, Skarresø og Kolind;

b) i Aarhus Amt:

Hasle, Liisberg og Skejby, Mejlbj, Elev og Elsted, Endelig bemærkes det, at der foruden de ovenfor nævnte linier endvidere er undersøgt en Fortsættelse af den østlige Arm fra Hadsten kro om ad Mørke, Ommestrup og tæt vest om Thorsager, med Stationer ved Thorsager og Bale. Ud denne Linie vilde Banens hele længde blive c. 4 1/4 Mil.

Udvalget tillader sig sluttelig at tilføje, at de af Ingeniør Obel udarbejdede Nivellements-kort, foreløbige Overslags-Beregninger og det øvrige materiale, som haves, selvfølgelig stilles til det eventuelle Fælles-Udvalgs Raadighed.

Det foreløbige udvalg for Tilvejebringelsen af et Jernbane-Anlæg
fra Aarhus til Thorsager.

Aarhus, den 27de September 1873.

H. Liisberg. Hans Broge. M.C. Mohnsen.

P. Jensen. T. Kjeldsen. P.J. Poulsen.

B. Koch. W. Nissen,

som tiltraadt Udvalget."

Byraadet vedtog enstemmig i henhold til nævnte Andragende at tage sagen i sin Haand og besluttede at nedsætte et foreløbigt Udvalg paa 3 medlemmer til at fremkomme med nærmere Forslag til Byraadet om Sagens Behandling, Til medlemmer af dette Udvalg valgtes Borgmesteren, Nors og Liisberg. (Se Mødet den 6te November.)

Uddrag fra byrådsmødet den 6. november 1873 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 218-1873)

I Henhold til et fra det i Mødet den 2den Oktober nedsatte foreløbige Udvalg, betræffende Sagen om et Jernbaneanlæg fra Aarhus til Thorsager, modtaget Forslag besluttede Byraadet at nedsætte t Udvalg paa 4 Medlemmer og at bemyndige detet Udvalg til at opfordre de Sogneraad og Landboforeninger, som maatte have Interesse af bemeldte projekterede Jernbaneanlæg, til hver for sig at udnævne et Medlem til at tiltræde Udvalget

for at fremme Sagen videre.

Til Medlemmer af Udvalget valgtes Borgmesteren, Nors, Liisberg og Mørk.

